NORAKSTS
Lietas Nr.A42 3971 05
Nr.AA43-1132-08/18

# SPRIEDUMS
## Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 28.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Šteinberga,
tiesneši K.Berķis un A.Laviņš,

piedaloties pieteicējam *M.Z.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātas iestādes Nodarbinātības valsts aģentūras pilnvarotajai pārstāvei Līgai Emulei un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pilnvarotajai pārstāvei Solvitai Meļķei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *M.Z.* pieteikumu par Nodarbinātības valsts aģentūras 2005.gada 11.augusta lēmuma Nr.19 atcelšanu, pienākuma uzlikšanu Nodarbinātības valsts aģentūrai atjaunot *M.Z.* bezdarbnieka statusu un izmaksāt bezdarbnieka pabalstu, sakarā ar atbildētāja Nodarbinātības valsts aģentūras apelācijas sūdzību un *M.Z.* pretapelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 18.janvāra spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Ar Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk arī – Aģentūra) Rīgas filiāles Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektora 2005.gada 9.jūnija lēmumu Nr.434 *M.Z.* atņemts bezdarbnieka statuss, pamatojoties uz Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punktu un 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunktu, norādot, ka *M.Z.* nav pildījis bezdarbnieka pienākumu triju dienu laikā ziņot Aģentūrai par deklarētās dzīvesvietas maiņu.

Ar Aģentūras direktora 2005.gada 11.augusta lēmumu Nr.19 (turpmāk arī – Lēmums) atstāts negrozīts Aģentūras Rīgas filiāles Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektora 2005.gada 9.jūnija lēmums Nr.434.

[2] 2005.gada 7.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *M.Z.* (turpmāk arī – pieteicējs) pieteikums, kurā ietverts prasījums atcelt Nodarbinātības valsts aģentūras direktora 2005.gada 11.augusta lēmumu Nr.19, uzlikt pienākumu iestādei atjaunot pieteicējam bezdarbnieka statusu, kā arī izmaksāt pienākošos bezdarbnieka pabalstu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Kopš 2005.gada marta pieteicējs ir bezdarbnieks un atrodas Aģentūras uzskaitē. 2005.gada 21.aprīlī mainījās pieteicēja deklarētā dzīvesvieta, taču pilsētas administratīvā teritorija palika nemainīga. Slimības dēļ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

pieteicējs Aģentūru varēja apmeklēt tikai 2005.gada 9.maijā, bet inspektore nezināmu iemeslu dēļ izmaiņas sakarā ar jauno dzīvesvietas deklarāciju neatzīmēja, lai gan pieteicējs attiecīgo izziņu viņai uzrādīja kopā ar citiem dokumentiem.

[2.2] 2005.gada 9.jūnijā apmeklējuma laikā pieteicējam tika paziņots, ka viņam tiek atņemts bezdarbnieka statuss.

[2.3] Ņemot vērā, ka jauno dzīvesvietas deklarāciju Aģentūras inspektorei pieteicējs uzrādīja 2005.gada 9.maijā, bet inspektore pieteicējam nenorādīja nekādus trūkumus vai nepilnības lietā, pieteicējs uzskata, ka tikusi pieļauta iestādes kļūda, kura atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 10.pantam nedrīkst radīt pieteicējam nelabvēlīgas sekas.

[3] Aģentūra tiesā iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos norāda, ka pieteikumu neatzīst turpmāk norādīto argumentu dēļ.

[3.1] No *M.Z.* bezdarbnieka uzskaites kartes redzams, ka viņš regulāri no 2005.gada 14.marta līdz 9.maijam ieradās Aģentūras sektorā un uzrādīja bezdarbnieka statusa saglabāšanai nepieciešamos dokumentus. Pēdējā apmeklējuma reizē 2005.gada 9.jūnijā *M.Z.* ieradās Aģentūrā un paziņoja par dzīvesvietas maiņu. Dzīvesvietu pieteicējs deklarējis 2005.gada 21.aprīlī.

[3.2] Pat tad, ja pieteicējs būtu paziņojis par deklarēto dzīvesvietu 9.maijā, netiktu izpildīts bezdarbnieka pienākums, jo par deklarēto dzīvesvietu *M.Z.* bija jāziņo līdz 2005.gada 26.aprīlim.

[3.3] Kā iemeslu nokavējumam pieteicējs norāda slimību, taču ne Aģentūras sektors, ne Aģentūra nav saņēmusi dokumentu, kas apliecinātu *M.Z.* darba nespēju laikā no 2005.gada 26.aprīļa līdz 9.jūnijam.

[3.4] Ievērojot minēto, Aģentūrai bija gan tiesisks pamats, gan pienākums izdot Lēmumu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 18.janvāra spriedumu *M.Z.* pieteikums apmierināts, atcelts Nodarbinātības valsts aģentūras 2005.gada 11.augusta lēmums Nr.19, Nodarbinātības valsts aģentūrai uzlikts pienākums izmaksāt bezdarbnieka pabalstu *M.Z.* par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.decembrim. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[4.1] Saskaņā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punktu iestādei konkrētajā gadījumā bija pienākums atņemt personai bezdarbnieka statusu. Līdz ar to administratīvais akts ir uzskatāms par obligāto administratīvo aktu APL 65.panta pirmās daļas izpratnē un iestādei nebija jāveic lietderības apsvērumi par administratīvā akta izdošanu.

[4.2] Lietā nav strīds, ka 2005.gada 21.aprīlī pieteicējs ir deklarējis dzīvesvietu Rīgā, */dzēsta adrese/*. Pieteicējs arī neapstrīd faktu, ka trīs darba dienu laikā nav paziņojis par minēto faktu atbildētājam.

Pieteicējs tiesai norādīja, ka 2005.gada 9.maijā izziņa ir viņam bijusi līdzi, neviens to nav prasījis. Izziņu pats ir uzrādījis 2005.gada 9.jūnijā. Tiesa konstatē, ka pieteicējs ir izpildījis likumā paredzēto pienākumu un paziņojis par deklarētās dzīvesvietas maiņu, tomēr minētais pienākums ir izdarīts ar nokavējumu.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Pieteicējs ir norādījis arī, ka no 2005.gada 22.aprīļa līdz 2005.gada 8.maijam bija slims. Nedz apstrīdot iestādes sākotnējo lēmumu, nedz arī vēlāk tiesā pieteicējs nav uzrādījis dokumentus, kas apstiprinātu minēto faktu. Līdz ar to attaisnojoša iemesla pastāvēšana par šo periodu nav konstatējami.

[4.3] Tiesa uzskata par nepamatotu pieteicēja argumentu, ka atbildētājam vajadzēja pieprasīt no pieteicēja dokumentāciju par dzīvesvietas maiņu. Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunkts neparedz, ka informācijas sniegšana notiek pēc pieprasījuma saņemšanas.

[4.4] Tiesa konstatē, ka likuma normas mērķis par deklarētās dzīvesvietas paziņošanu ir panākt, lai pieteicējs būtu sasniedzams. Lietā nav konstatēts, ka pieteicējs nebūtu bijis sasniedzams.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punkta piemērošana šādā situācijā nav pamatota, jo pārkāpj samērīguma principu.

Bezdarbnieka statusa atņemšana būtiski ierobežo personas iztikas līdzekļus. Līdz ar to tiesas vērtējumā adresāta subjektīvo tiesību aizskārumus ir būtisks. Bezdarbnieka pabalsta mērķis ir nodrošināt stabilitāti personas dzīvē, kas kopumā dod stabilitāti arī sabiedrībai. Likumā dotais termiņš – trīs darba dienas ir nesamērīgi īss pret iespējamām sekām – iztikas līdzekļu zaudēšana (pēc likuma normām pieteicējs var pieteikties tikai pēc 3 mēnešiem).

Tiesa arī konstatē, ka, reģistrējot dzīvesvietu, persona netiek informēta, ka šī informācija ir nekavējoties jāpaziņo aģentūrai. Līdz ar to persona nav informēta par iespējamām kavējuma sekām, līdz ar to tai ir apgrūtinātas iespējas darboties atbilstoši likuma prasībām.

[4.5] Tiesa atzīst, ka ar lietas materiāliem ir konstatēts, ka pieteicējs ir izpildījis likuma prasību par atbildētāja informēšanu par deklarētās dzīvesvietas maiņu. Darbības izpilde ar nokavēšanos konkrētajā gadījumā nevar būt par pamatu bezdarbnieka statusa atņemšanai, jo tādejādi tiktu pārkāpts samērīguma princips.

[4.6] No pieteicēja paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējs ar 2006.gada 2.janvāri ir noslēdzis darba līgumu. Līdz ar to pieteicējs faktiski lūdz nevis bezdarbnieka statusa atjaunošanu, bet bezdarbnieka pabalsta izmaksu par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.janvārim.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 18.janvāra spriedumu Nodarbinātības valsts aģentūra iesniegusi apelācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt. Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Iegūstot bezdarbnieka statusu, bezdarbniekam ar parakstu jāapliecina, ka viņš ir iepazinies ar bezdarbnieka tiesībām, pienākumiem un lēmumu par bezdarbnieka statusa piešķiršanu, apņemas pildīt bezdarbnieka pienākumus. Pieteicējs par to parakstījies 2005.gada 14.martā. Turklāt bezdarbniekam līdzņemšanai tiek izsniegta Bezdarbnieka uzskaites apmeklējuma lapa, kur tiek fiksēti apmeklējuma rezultāti, uzskaitītas bezdarbnieka tiesības, pienākumi un statusa zaudēšanas pamati. Līdz ar to



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

secināms, ka pieteicējam bija zināmi savi pildāmie bezdarbnieka pienākumi, kā arī sekas par bezdarbnieka pienākuma nepildīšanu.

[5.2] Ņemot vērā, ka pieteicējs būtiski nokavēja Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta „c" apakšpunktā noteiktā pienākuma izpildi, atbildētājs, pieņemot Lēmumu, ir vadījies pēc APL 7.un 11.pantā noteiktā tiesiskuma un likuma atrunas principa.

Ar dzīvesvietas deklarēšanu tiek nodrošināta personas sasniedzamība, kas ir būtiska Aģentūras un bezdarbnieka savstarpējās attiecībās, jo bezdarbnieka reģistrācija, pakalpojumu klāsts un bezdarbnieka pienākumu kontrole tiek nodrošināta atbilstoši bezdarbnieka deklarētajai dzīvesvietai.

Ņemot vērā, ka pieteicējs bija informēts par savām bezdarbnieka tiesībām un pienākumiem un par deklarēto dzīvesvietu Aģentūrai paziņoja ar būtisku nokavējumu, nav piemērojams APL 13.pantā noteiktais samērīguma princips.

[5.3] Aģentūras kompetencē neietilpst izmaksāt bezdarbniekam bezdarbnieka pabalstu. Bezdarbnieka pabalsta izmaksu veic Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atbilstoši likumam „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam".

[6] Pieteicējs Administratīvajā apgabaltiesā iesniedzis pretapelācijas sūdzību, kurā lūdz izbeigt apelācijas tiesvedību un apmierināt pieteikumu. Pretapelācijas sūdzībā un paskaidrojumos pieteicējs norāda, ka atbildētājs nav norādījis nevienu faktu vai apstākli, ka pieteicējs bezdarbnieka pienākumu neizpildīja bez attaisnojoša iemesla. Pieteicējs slimības dēļ nevarēja ievērot trīs dienu termiņu paziņošanai par dzīves vietas maiņu. Bezdarbnieka tiesību un pienākumu zināšana vai nezināšana nevar būt par iemeslu bezdarbnieka statusa atņemšanai. Apelācijas sūdzība tikusi pieņemta, pārkāpjot APL 291. un 298.panta prasības.

[7] Izskatot administratīvo lietu sakarā ar atbildētāja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 15.marta spriedumu atzina par nepamatotu un noraidīja *M.Z.* pieteikumu.

[8] Izskatījis lietu sakarā ar *M.Z.* kasācijas sūdzību, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments ar 2007. gada 3.oktobra spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 15.marta spriedumu un lietu nosūtīja jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[8.1] Nav pamatots kasācijas sūdzības arguments, ka Nodarbinātības valsts aģentūras apelācijas sūdzība pieņemta, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 291.pantu. Arguments par Administratīvā procesa likuma 298.panta pārkāpumu kasācijas sūdzībā nav motivēts, tāpēc Administratīvo lietu departaments to nevērtē.

[8.2] Administratīvo lietu departaments uzskata, ka Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmā un trešā daļa nav formulēta kā imperatīva norma, kas nepieļauj lietderības apsvērumu izdarīšanu. Pirmajā daļā tikai uzskaitīti bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamati, savukārt trešajā daļā noteikta lēmuma pieņemšanas kārtība.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

[8.3] Administratīvo lietu departaments nepiekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka no iepriekš minētajām tiesību normām izriet obligāta administratīvā akta izdošana arī tālāk minēto apsvērumu dēļ.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 109.panta noteiktajām tiesībām uz sociālo nodrošinājumu bezdarba gadījumā, tiesības uz bezdarbnieka pabalstu ir konstitucionālo tiesību rangs.

Atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 1.pantam likuma mērķis ir izveidot bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta sistēmu, lai nodrošinātu viņiem iespēju atgriezties darba tirgū. Tātad galvenais likuma normu mērķis ir panākt, ka bezdarbnieki saņem atbalstu un rod iespēju atsākt strādāt.

Administratīvo lietu departamenta ieskatā minēto normu kontekstā ir interpretējamas Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma iepriekš minētās 12.panta normas.

Proti, lielākā daļa no 12.panta pirmajā daļā uzskaitītajiem bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamatiem ir tādi, pēc kuru iestāšanās persona vispār vairs neatbilst bezdarbnieka statusa noteikšanai nepieciešamajiem kritērijiem (uzskaitīti likuma 10.pantā). Tādā gadījumā atbilstoši likuma jēgai un mērķim lēmuma par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņemšanu iespējama, arī neizdarot nekādus lietderības apsvērumus.

Taču, kā uzskata Administratīvo lietu departaments, gadījumā, ja persona pēc būtības joprojām atbilst bezdarbnieka statusa iegūšanai nepieciešamajiem kritērijiem, kā tas ir arī konkrētajā gadījumā, formāla Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta piemērošana, neizdarot lietderības apsvērumus, būtu pretēja tiesību saturam.

Administratīvo lietu departamenta ieskatā, lai atņemtu bezdarbnieka statusu tāpēc, ka persona bez attaisnojoša iemesla nav pildījusi bezdarbnieka pienākumus, nepieciešama Administratīvā procesa likuma 66.pantā noteikto administratīvā akta izdošanas lietderības apsvērumu izdarīšana – jāizvērtē administratīvā akta nepieciešamība, vajadzība un atbilstība. Turklāt jāņem vērā, ka atbilstoši samērīguma principam, kas definēts arī Administratīvā procesa likuma 13.pantā, būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu. Ņemot vērā, ka tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu ir konstitucionālo tiesību rangs, bezdarbnieka statusa atņemšana uzskatāma par būtisku privātpersonas tiesību ierobežojumu. Tādējādi, lai attaisnotu bezdarbnieka statusa atņemšanu, nepieciešams konstatēt nozīmīgu sabiedrības labumu, kas ar to ir iegūts, vai vismaz sabiedrības interešu kaitējumu, kas nodarīts ar bezdarbnieka pienākumu nepildīšanu.

[8.4] Nav pieļaujams, ka apelācijas instances tiesa apstākļos, kuros tā izspriež lietu savādāk kā pirmās instances tiesa, nesniedz nekādus argumentus, kas sasauktos ar tiem argumentiem, uz kuru pamata pirmās instances tiesa izspriedusi lietu. Pretējā gadījumā apelācijas instances tiesa pārkāpj Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajā daļā noteikto pienākumu motivēt savu attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

[8.5] Administratīvo lietu departaments vērš apgabaltiesas uzmanību uz to, ka pieteicējs prasa ne vien atcelt Nodarbinātības valsts aģentūras lēmumu, bet arī izmaksāt bezdarbnieka pabalstu.

Bezdarbnieka pabalsta piešķiršana, aprēķināšana un izmaksa saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 13.panta trešo daļu ir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras kompetencē.

Līdz ar to Administratīvo lietu departaments uzskata, ka Administratīvajai apgabaltiesai, sagatavojot lietu jaunai izskatīšanai, jāapsver jautājums par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pieaicināšanu atbildētājas Latvijas Republikas pusē saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 34.panta otro daļu, kas noteic, ka atbildētāja pusē pieaicina iestādi, no kuras pieteicējs prasa attiecīgu rīcību.

[9] Ar 2007.gada 31.oktobra lēmumu lietā atbildētāja Latvijas Republikas pusē lietā pieaicināta arī Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – VSAA).

VSAA tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos norāda, ka gadījumā, ja pieteicējam tiktu atjaunots bezdarbnieka statuss, VSAA būtu pamats pārskatīt personas tiesības uz bezdarbnieka pabalstu un izmaksāt to.

[10] Tiesas sēdē atbildētāja pusē pieaicinātā iestāde Nodarbinātības valsts aģentūra uzturēja apelācijas sūdzību. Pieteicējs Aģentūras apelācijas sūdzību neatzina. Atbildētāja pusē pieaicinātā iestāde Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra norādīja, ka rīkosies atbilstoši tiesas nospriestajam.

## Motīvu daļa

[11] Apelācijas instances tiesa, izskatījusi lietu pēc būtības sakarā ar atbildētāja Nodarbinātības valsts aģentūras iesniegto apelācijas sūdzību, secina, ka atbildētāja apelācijas sūdzība nav pamatota un *M.Z.* pieteikums ir apmierināms.

[12] Kā izriet no lietas materiāliem, ar Aģentūras Rīgas filiāles Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektora 2005.gada 14.marta lēmumu Nr.210 *M.Z.* piešķirts bezdarbnieka statuss (*lietas 18.lapā*).

2005.gada 21.aprīlī *M.Z.* deklarējis savu dzīvesvietu Rīgā, */dzēsta adrese/ (dzīvesvietas deklarēšanas izziņa lietas 21.lapā*). Par deklarētās dzīvesvietas maiņu pieteicējs informēja Aģentūru 2005.gada 9.jūnijā, par ko izdarīta atzīme bezdarbnieka apmeklējumu uzskaites Nodarbinātības valsts aģentūrā kartē (*lietas 19.lapā*).

Ar Aģentūras Rīgas filiāles Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektora 2005.gada 9.jūnija lēmumu Nr.434 atzīts, ka *M.Z.* zaudējis bezdarbnieka statusu sakarā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta c. apakšpunktā noteiktā pienākuma nepildīšanu. Ar Aģentūras direktora 2005.gada 11.augusta lēmumu Nr.19 *(lietas 7.-9.lapā)* sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

[13] Atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma (šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā Lēmuma pieņemšanas brīdī) 12.panta pirmās daļas 6.punktam bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamats ir bezdarbnieka pienākumu nepildīšana bez attaisnojoša iemesla. Savukārt atbilstoši šā likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunktam bezdarbniekam ir pienākums triju dienu laikā ziņot Aģentūrai par deklarētās dzīvesvietas maiņu. Tādējādi nepaziņošana par dzīvesvietas maiņu ir viens no bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamatiem.

Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta trešajā daļā noteikta lēmuma par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņemšanas kārtība - lēmumu par bezdarbnieka statusa zaudēšanu pieņem Aģentūra vienas darba dienas laikā pēc šā panta pirmajā daļā minēto bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījumu konstatēšanas. Persona zaudē bezdarbnieka statusu ar dienu, kad iestājies attiecīgais bezdarbnieka statusa zaudēšanas nosacījums.

[14] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs deklarējis jauno dzīvesvietu 2005.gada 21.aprīlī. Tāpat nav strīda, ka triju darba dienu laikā pieteicējs Aģentūrai par deklarētās dzīvesvietas maiņu nepaziņoja.

Dzīvesvietas maiņa Aģentūrā reģistrēta tikai 2005.gada 9.jūnijā.

Pieteicējs norāda, ka jau 2005.gada 9.maijā, apmeklējot Aģentūras Rīgas filiāles Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektoru, atbildīgajai darbiniecei kopā ar citiem dokumentiem nolicis uz galda arī izziņu par dzīvesvietas maiņu, taču darbiniece to nav atzīmējusi. Apgabaltiesa atzīst, ka šis pieteicēja apgalvojums nav guvis apstiprinājumu ar citiem lietas materiāliem. Turklāt tam konkrētajā gadījumā nav nozīmes, jo arī 9.maijā jau bija pagājis trīs dienu termiņš, kopš pieteicējs deklarējis jauno dzīvesvietu, proti, paziņošanas termiņš bija nokavēts par 15 dienām.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs nav izpildījis Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunktā noteikto bezdarbnieka pienākumu.

[15] Līdz ar to turpmāk noskaidrojams, vai minētā pienākuma neizpildei bijuši objektīvi attaisnojoši iemesli.

Pieteicējs norāda, ka trīs dienu termiņu paziņošanai par dzīvesvietas maiņu nokavējis veselības stāvokļa dēļ, taču darbnespējas lapu nevar uzrādīt, jo nav bijis līdzekļu un vajadzības griezties medicīnas iestādē, jo pieteicējs nestrādāja. Pretapelācijas sūdzībā pieteicējs norāda, ka iestāde nav pierādījusi apstākli, ka viņš periodā pēc jaunās dzīvesvietas deklarēšanas bijis vesels.

Apgabaltiesa atzīst par nepamatotu pieteicēja viedokli, ka iestādei būtu jāpierāda fakts, ka pieteicējs bijis vesels. Apgabaltiesa piekrīt, ka konkrētajā gadījumā, kad pieteicējs nebija darba attiecībās, slimības fakta pierādīšanai darbnespējas lapa nav obligāta. Līdz ar to pieļaujami citi šā fakta likumā paredzēti pierādīšanas līdzekļi.

No Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta d) apakšpunkta izriet bezdarbnieka pienākums triju nedēļu laikā no pārejošas darbnespējas sākuma ziņot Aģentūrai par pārejošas darbnespējas laiku, ja tas ir bijis ilgāks par divām nedēļām. Ņemot vērā, ka par savu slimību,



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

kas ilgusi ilgāk par divām nedēļām (atbilstoši pieteicēja apgalvojumam – vismaz no 21.aprīļa līdz 8.maijam), pieteicējs Aģentūrai nav ziņojis, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus savam apgalvojumam, ka paziņošanas pienākumu nav varējis izpildīt slimības dēļ.

Apgabaltiesa atzīst par nepamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka personas iespējas izpildīt likuma prasības apgrūtina tas apstāklis, ka, reģistrējot dzīvesvietu, persona netiek informēta, ka šī informācija ir nekavējoties jāpaziņo Aģentūrai. Likuma „ Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 7.pants noteic, ka spēkā esošie likumi un Ministru kabineta noteikumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā, un neviens nevar aizbildināties ar to nezināšanu. Likumu un Ministru kabineta noteikumu nezināšana neatbrīvo no atbildības. Apgabaltiesa arī ņem vērā, ka, iegūstot bezdarbnieka statusu, bezdarbniekam ar parakstu jāapliecina, ka viņš ir iepazinies ar bezdarbnieka tiesībām, pienākumiem, apņemas tos pildīt. Pieteicējs par to parakstījies 2005.gada 14.martā *(lietas 18.lapā)*. Turklāt bezdarbniekam līdzņemšanai tiek izsniegta Bezdarbnieka uzskaites apmeklējuma lapa, kur tiek fiksēti apmeklējuma rezultāti, uzskaitītas bezdarbnieka tiesības, pienākumi un statusa zaudēšanas pamati. Līdz ar to secināms, ka pieteicējam bija zināmi bezdarbnieka pienākumi, kā arī sekas par to nepildīšanu.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējs Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunktā noteikto bezdarbnieka pienākumu nav izpildījis bez attaisnojoša iemesla.

[16] Administratīvo lietu departaments šajā lietā atzinis, ka, lai atņemtu bezdarbnieka statusu tāpēc, ka persona bez attaisnojoša iemesla nav pildījusi bezdarbnieka pienākumus, nepieciešama Administratīvā procesa likuma 66.pantā noteikto administratīvā akta izdošanas lietderības apsvērumu izdarīšana – jāizvērtē administratīvā akta nepieciešamība, vajadzība un atbilstība. Turklāt jāņem vērā, ka atbilstoši samērīguma principam, kas definēts arī Administratīvā procesa likuma 13.pantā, būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu. Ņemot vērā, ka tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu ir konstitucionālo tiesību rangs, bezdarbnieka statusa atņemšana uzskatāma par būtisku privātpersonas tiesību ierobežojumu. Tādējādi, lai attaisnotu bezdarbnieka statusa atņemšanu, nepieciešams konstatēt nozīmīgu sabiedrības labumu, kas ar to ir iegūts, vai vismaz sabiedrības interešu kaitējumu, kas nodarīts ar bezdarbnieka pienākumu nepildīšanu.

[17] Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma mērķis ir izveidot bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta sistēmu, lai nodrošinātu viņiem iespēju atgriezties darba tirgū. Tātad galvenais likuma normu mērķis ir panākt, ka bezdarbnieki saņem atbalstu un rod iespēju atsākt strādāt.

Minēto pasākumu efektivizācijas nolūkā ir izveidotas Aģentūras teritoriālās struktūrvienības (filiāles un sektori), starp kurām tiek pārdalīti aģentūras funkciju izpildei piešķirtie finanšu līdzekļi atbilstoši situācijai darba tirgū.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Apgabaltiesa atzīst par nepamatotu pieteicēja argumentu, ka dzīvesvietas maiņa notika viena Rīgas administratīvā rajona ietvaros, jo */dzēsta adrese/* atrodas Vidzemes priekšpilsētā, savukārt */dzēsta adrese/* ietilpst Aģentūras Latgales priekšpilsētas un Centra rajona sektora apkalpojamās robežās.

Personas pienākums deklarēt savu dzīvesvietu atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 1.pantam ir noteikts ar mērķi panākt, lai ikviena persona būtu sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

Informācija par personas deklarēto dzīvesvietu Aģentūrai ir nepieciešama, lai tā savas funkcijas un uzdevumus bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku atbalsta jomā īstenotu efektīvi. Attiecīgs pienākums ziņot Aģentūrai par deklarētās dzīvesvietas maiņu noteikts arī pašas personas interesēs, nodrošinot tai iespēju vērsties Aģentūras struktūrvienībā pēc iespējas tuvāk savai faktiskajai dzīvesvietai.

Atzīstot, ka Aģentūras darbību reglamentējošos normatīvajos aktos nav pietiekoši noregulēts informācijas pieprasīšanas un saņemšanas jautājums, līdz ar to nav iespējams pilnvērtīgi izpildīt Aģentūras normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus un funkcijas, likumdevējs atzina par nepieciešamu ar 2007.gada 21.jūnija grozījumiem papildināt Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 6.pantu ar trešo un ceturto daļu, nosakot, ka Aģentūrai ir tiesības pieprasīt un saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā no fiziskajām un juridiskajām personām aģentūras uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju; informācijas pieprasīšanas un saņemšanas nodrošināšanai minētās institūcijas slēdz sadarbības līgumus vai starpresoru vienošanās Likumdevējs atzina par nepieciešamu veicināt informācijas apmaiņas principa ieviešanu valsts pārvaldē un dot iespēju nenoteikt privāto tiesību subjektam (personai, kura vēlas iegūt bezdarbnieka vai darba meklētā statusu un saņemt Aģentūras pakalpojumus) pienākumu griezties Aģentūrā vienīgi atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai, kā arī uzrādīt Aģentūrā izziņas vai citus dokumentus, kas satur informāciju, kura ir citas valsts pārvaldes iestādes rīcībā, piemēram, par personas deklarēto dzīvesvietu (skat. likumprojekta „Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā" anotāciju http://www.saeima.lv).

Atbilstoši tam arī 14.panta pirmās daļas 5.punkta c) apakšpunkts Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā tika izslēgts, tātad persona tika atbrīvota no pienākuma ziņot Aģentūrai par deklarētās dzīvesvietas maiņu.

Taču arī pirms attiecīgu grozījumu izdarīšanas Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.panta pirmā daļa un 55.panta otrā daļa noteica, ka iestādes, kuras nav hierarhiskās attiecībās, sadarbojas, lai veiktu savas funkcijas un uzdevumus, tai skaitā, iestāde var ierosināt citai iestādei sniegt tās rīcībā esošo informāciju.

Apgabaltiesa arī atzīst, ka apstāklis, ka Aģentūra laika periodā no 2005.gada 21.aprīļa līdz 9.jūnijam (kopumā 49 dienas) netika informēta par pieteicēja faktisko dzīvesvietu, neliedza un neapgrūtināja efektīvu Aģentūras funkciju izpildi, proti, nav konstatējams, ka Aģentūra būtu vēlējusies veikt kādu darbību, bet savas neinformētības dēļ to nebūtu varējusi realizēt. Pieteicējs Aģentūru par dzīves vietas maiņu informēja pats pēc savas iniciatīvas, tātad



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Aģentūrai nebija arī nepieciešamības veikt jebkādus papildus pasākumus pieteicēja dzīvesvietas noskaidrošanai.

[18] Ievērojot [16-17] norādīto, apgabaltiesa nekonstatē nozīmīgu sabiedrības labumu, kas tiktu iegūts, atņemot pieteicējam bezdarbnieka statusu, kā arī nekonstatē kaitējumu sabiedrības interesēm, kas nodarīts, pieteicējam nepildot konkrēto bezdarbnieka pienākumu. Līdz ar to atzīstams, ka ar pārsūdzēto Lēmumu noteiktais pieteicēja tiesību ierobežojums ir nesamērīgs.

Pie šādiem apstākļiem pārsūdzētais Nodarbinātības valsts aģentūras 2005.gada 11.augusta lēmums Nr.19 ir atceļams.

[19] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs Lēmuma pieņemšanas brīdī atbilda Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā un likumā „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" noteiktajiem kritērijiem, kas piešķir tiesības uz bezdarbnieka pabalstu. Līdz ar to pieteicējam ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu par periodu, kad viņam šī tiesība tika nepamatoti liegta.

Kā izriet no lietas materiāliem un pieteicēja paskaidrojumiem, viņš 2006.gada 2.janvārī stājās darba tiesiskajās attiecībās (darba līgums Nr.2006/03 lietas 31.-33.lapā), kas ilga līdz 2006.gada novembrim, kad pieteicējam atkal tika piešķirts bezdarbnieka statuss. Tātad atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 1.punkta un trešās daļas nosacījumiem ar 2006.gada 2.janvāri pieteicējs bezdarbnieka statusu zaudēja.

Ievērojot konstatēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.janvārim.

Ņemot vērā, ka pieteicēja mērķis ir saņemt bezdarbnieka pabalstu par periodu, kad viņam šīs tiesības tika nepamatoti liegtas, tiesai nav nepieciešams papildus lemt par bezdarbnieka statusa atjaunošanu pieteicējam.

[20] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti lēmusi par pārsūdzētā Nodarbinātības valsts aģentūras 2005.gada 11.augusta lēmuma Nr.19 atcelšanu. Tāpat pirmās instances tiesa sprieduma motīvu daļā pareizi secinājusi, ka pieteicējam ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.janvārim. Tai pat laikā sprieduma rezolutīvajā daļā pirmās instances tiesa nepamatoti noteikusi atbildētājam pienākumu izmaksāt *M.Z.* bezdarbnieka pabalstu par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.decembrim.

## Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

**nosprieda:**

Apmierināt *M.Z.* pieteikumu.

Atcelt Nodarbinātības valsts aģentūras 2005.gada 11.augusta lēmumu Nr.19.



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izmaksāt *M.Z.* bezdarbnieka pabalstu par periodu no 2005.gada 21.aprīļa līdz 2006.gada 2.janvārim.

Piedzīt no Latvijas Republikas par labu *M.Z.* viņa samaksāto valsts nodevu Ls 10 (desmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (paraksts) A.Šteinberga

Tiesneši (paraksts) K.Berķis

(paraksts) A.Laviņš

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese A.Šteinberga
Rīgā, 2008.gada 29.janvārī



PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com